

Djuren nära dig

Djurens veckas guide för barn i småbarnspedagogiken

Text:
Pi Mäkilä

Layout:
Suvi Ojala

Illustrationer:
Olga Veselovskaya

Bilder:
Jeremy Hynes/Unsplash (frampärmen)
Mario/Pixabay (s. 5)
Tapani Hellman/Pixabay (s. 8)
Reinhold Bonefas/Pixabay (s. 8)
Alexa/Pixabay (s. 8)
Petra Göschel/Pixabay (s. 8)
Alain Audet/Pixabay (s. 8)
Géral Lang/Pixabay (s. 9)
Piirros sivulla 10/Pixabay
PollyDot/Pixabay (s. 10)
meineresterampe/Pixabay (s. 10)
Storme22k/Pixabay (s. 10)
Wim De graaf/Pixabay (s. 10)
Boloria/Pixabay (s. 10)
Rudy and Peter Skitterians/Pixabay
(s. 10)
Puckel/Pixabay (s. 10)
Schanin/Pixabay (s. 12)
Petra Göschel/Pixabay (s. 14)
Docujeju/Pixabay (s. 14)
ArWeltAtty/Pixabay (s. 14)
Mario Haack/Pixabay (s. 14)
Vizetelly/Pixabay (s. 14)
Pixabay, iStock (s. 15)
Mayukh Karmakar/Pixabay (bakpärmen)

Tryckeri:
Laine Direct Oy

Översättning:
Minna Vuori

Utgivare:
SEY Djurskyddet Finland, 2024
Fågelviksgatan 10
00500 Helsingfors
www.sey.fi

Texterna i denna guide grundar sig på undersökta fakta. Källförteckningen hittar du på adressen sey.fi/djuren-i-naturen

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

4041 0948
Painotuote

Innehåll

Alla djur är värdefulla	4
Om ett viltlevande djur skadar sig ska människor hjälpa det	6
På hösten förbereder djuren sig för vintern	7
Det kräver stora ansträngningar att överleva vintern	8
På våren vaknar naturen	10
På sommaren är det liv överallt	12
Kom ihåg	15

I år hittar du flera uppgifter och mera material också på nätet: sey.fi/djuren-i-naturen. Hittade du en QR-kod? Skanna koden tillsammans med en vuxen så hittar du till rätt webbplats! De flesta av uppgifterna riktar sig till skolelever.

Välkommen att bekanta dig med djuren i närnaturen

Med hjälp av detta häfte får du bekanta dig med djuren i närnaturen. Du får lära dig att känna igen djurarter som bor i naturen och samtidigt bekanta dig med de viltlevande djurens – ibland rätt så häpnadsväckande – förmågor.

Människans handlingar påverkar naturen på många sätt. Med hjälp av detta häfte får du lära dig hur du kan hjälpa viltlevande djur att må bättre.

Alla djur är värdefulla

Vi människor är djur, precis som katter och hundar, eller till exempel fiskar och fåglar.

Varje djur har sin egen viktiga uppgift i denna värld, och alla djur vill ta hand om sig själva och sina ungar enligt bästa förmåga.

Många djur som bor i naturen är väldigt små och svåra att upptäcka. En del djur väcker uppmärksamhet, och en del kan vi tycka är skrämmande.

Hur stort ett djur är eller hur det ser ut har inget att göra med hur det upplever världen. Till exempel en ekorre och en varg känner antagligen lika mycket smärta om de skadar sig i benet. De blir båda rädda om man skrämmer dem, och de upplever båda känslor av glädje om de har det bra.

Naturen är de viltlevande djurens hem. Därför är det viktigt att komma ihåg att låta djuren leva i fred i naturen. Man får inte röra de viltlevande djuren eller försöka tämja dem. Det är mot lagen att hålla ett viltlevande djur som husdjur.

I naturen behövs många överlevnadsförmågor

In Finland är det kallt på vintern och varmt på sommaren, vilket betyder att de djur som bor här måste klara sig i både kalla och varma förhållanden.

Igelkotten går i dvala på vintern, björnen sover vintersömn och haren byter till en ljus färg till vintern. Av samma orsak föder många djur sina ungar på våren då det börjar vara tillräckligt varmt och ljus och det finns tillräckligt med föda åt ungarna i naturen.

Om ett viltlevande djur skadar sig ska människor hjälpa det

Om du hittar ett skadat djur i naturen ska du berätta om det för en vuxen. Det är den vuxnas uppgift att hjälpa djuret.

Hjälp och instruktioner för att sköta skadade viltlevande djur hittar du här:
sey.fi/luonnonelaimet (på finska).

UPPGIFT: Pyssla en fönsterdekoration för att skydda fåglarna

Om en fågel inte ser en fönsterruta kan den flyga mot rutan och skada sig. Ofta klarar fåglarna sig, men ibland kan de skada sig allvarligt.

Med hjälp av gardiner kan man hindra fågeln från att flyga mot fönsterrutan. Om inga gardiner finns kan man ha en dekoration i fönstret som hjälper fågeln att se glaset. Pyssla en fönsterdekoration tillsammans.

Uppgift: Skriv ut och färglägg fågelbilden och använd den som fönsterdekoration

På hösten förbereder djuren sig för vintern

Det är trevligt att observera viltlevande djur året runt. På hösten kan man följa med till exempel fåglarnas flytt och iaktta hur naturen och djuren på gården förbereder sig för vintern.

UPPGIFT: En höstutflykt till skogen

Gör en höstutflykt till skogen. Iaktta vilka djur ni ser under utflykten och vilka djurs bon eller boplatser ni hittar. Räkna djuren och anteckna dem. Kom ihåg att varje djur ni hittar på utflykten är en värdefull iakttagelse, vare sig det är en liten myra, eller en kråka i gårdsträdet.

UPPGIFT: Led grävlingen till sitt vinterbo

Att överleva vintern kräver stora ansträngningar

På vintern tystnar naturen, eftersom många djur går i dvala, sover vintersömn eller flyttar söderut för vintern. Till exempel grävlingar och björnar drar sig tillbaka för att sova vintersömn. De bygger upp fettreserver för att slippa bli hungriga under vintersömnen. Ekorrrar samlar ett stort matförråd inför vintern.

UPPGIFT: Kombinera rätt spår med rätt djur

UPPGIFT: Spårpromenad

Gå på en liten utfärd i närmiljön och leta efter djurspår. Vem hittar mest? Vilket djurs spår är det? Det lönar sig att gå på spårutfärd när det finns så mycket snö ute att spåren syns i snön.

Att mata fåglar är ett noggrant arbete

En stor del av fåglarna som bor i Finland flyttar söderut för vintern. En del fåglar stannar ändå kvar i Finland över vintern. Till exempel talgoxen och skatan kan man se på gården året runt.

För att fåglarna ska överleva den långa vintern brukar många människor mata dem på vintern. Det gäller ändå att vara noggrann med fågelmatningen.

Om du matar fåglar, kom ihåg:

- Om du börjar mata fåglar ska du fortsätta med det hela vintern.
- Utfodringsplatsen måste rengöras regelbundet. Skalde solrosfrön, nötter och talg lämpar sig som vintermat åt fåglar. Bröd lämpar sig inte för fåglar.
- Avlägsna nätet från talgbollarna du köper i butiken. Fåglarna kan fastna med fötterna i nätet och skada sig.
- Mata fåglar bara på vintern. Fågelungar ska äta insekter för att få näring. Fel slags näring kan leda till exempelvis utvecklingsstörningar.

Kryssa över allt som inte hör hemma i naturen.

På våren vaknar naturen

När den långa vintern är förbi har många viltlevande djur bråttom. Nu gäller det att hitta mycket mat, byta bort vinterpälsen och förbereda sig för ungarna som snart ska födas eller kläckas.

När snön smälter får man syn på allt skräp som människor lämnat efter sig, i synnerhet i städer och vid vägkanter. Skräp är farligt för naturen och de villtlevande djuren. Många skadliga ämnen löser upp sig från skräp. Djuren kan tro att skräpet är mat och äta dem. Dessutom kan djuren fastna i skräp. Kom ihåg att slänga ditt skräp i soporna.

Våren är ungarnas tid

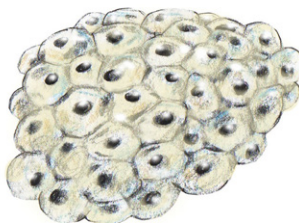
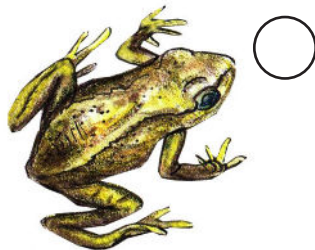
De flesta viltlevande djur får sina ungar på våren. Djuren har häckningsfred, man får alltså inte störa dem. Om man stör djuren vågar djurmammorna inte ta hand om och ruva sina ungar.

UPPGIFT: Från grodyngel till groda

Grodor är växelvarma djur med känslig hud. De andas med både lungorna och huden. Huden behöver fukt för att fungera, den kan ta upp syre även ur vattnet.

Grodlivet börjar som grodrom. Grodor leker tidigt på våren efter att isarna gått. Efter det utvecklas äggen och ungarna och växer i vattnet. På sommaren tar ungarna sig upp på land och börjar sprida sig till nya områden.

Numrera grodans utvecklingsstadier i rätt ordning. Var börjar grodans liv? Hur ser grodan ut på våren, i början av sommaren och i slutet av sommaren?

På sommaren är det liv överallt

På sommaren finns det mycket att äta i naturen, och det finns liv överallt. Djur trivs bäst på gårdar som inte är alltför välskötta. Till exempel en kortklippt gräsmatta är för många djur som en öken med knappt någon mat eller några skyddsställen. En äng full med växter kan se sjabbig ut i människors ögon, men för viltlevande djur är det en utmärkt omgivning: på en äng finns det mycket mat och många gömställen.

Ekosystemets små stöttepelare

På sommaren har insekterna otroligt viktiga uppgifter. En del är viktig mat för andra arter, en del fungerar som pollinatörer – de hjälper växter att blomstra. Det finns över en miljon olika insektsarter i världen, vilket betyder att över hälften av alla djurarter i världen är insekter.

Vi kan tycka att insekter, spindlar och ibland också en del andra djur är irriterande eller till och med skrämmande. De har ändå alla viktiga uppgifter i naturen.

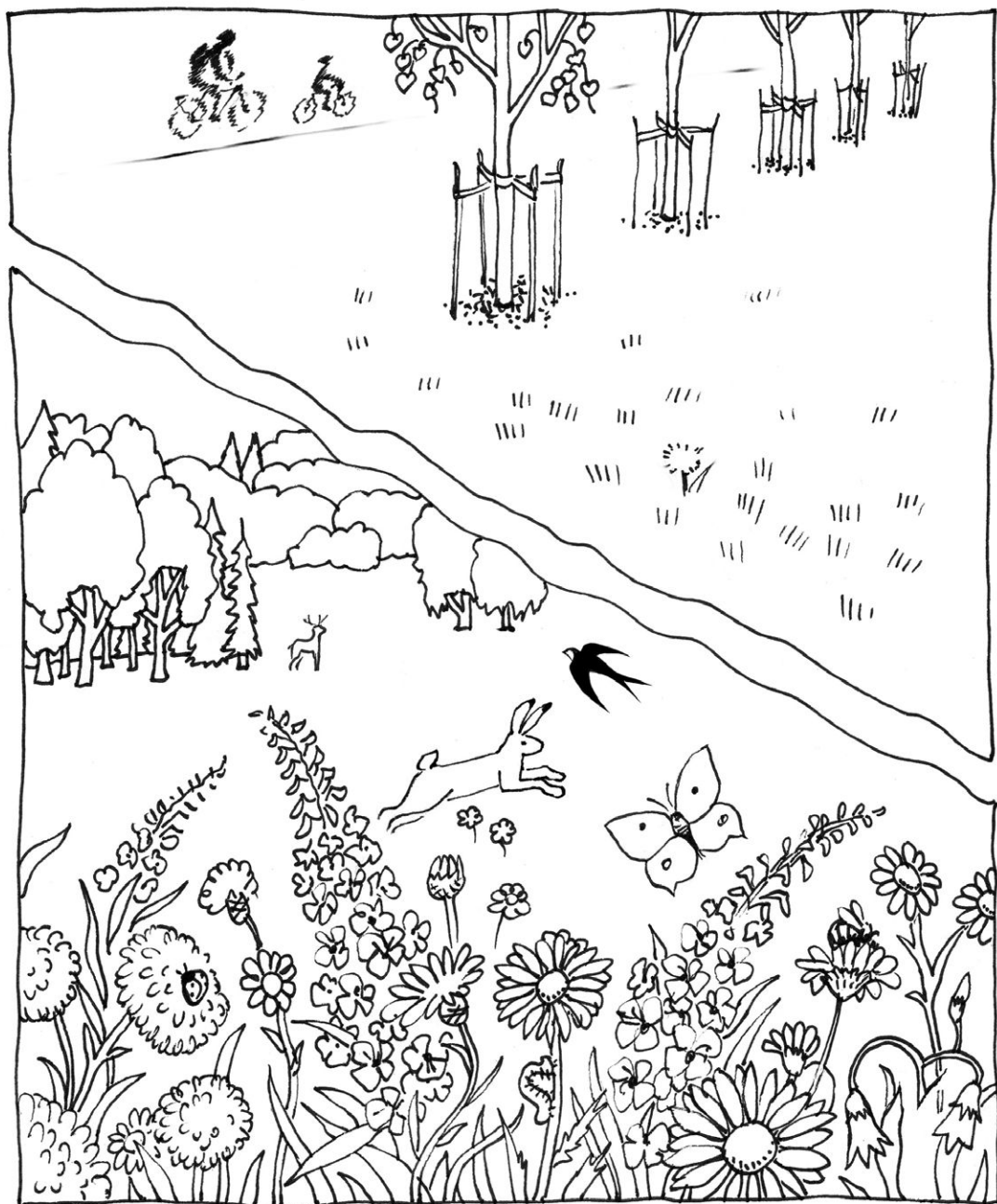

Fler uppgifter hittar du på nätet!

UPPGIFT: Färglägg bilden.

Jämför levnadsmiljöerna och fundera på vilka djur som kan leva i dessa två, väldigt olika, miljöer. Färglägg bilden.

UPPGIFT: Kombinera rätt namn med rätt fågel

Gråkråka

Gråtrut

Gräsand

Talgoxe

Större
hackspett

Skata

UPPGIFT: Fågelskådning

Gå ut på gården och iaktta fåglar i tio minuter. Räkna hur många fåglar ni ser. Hur stora är fåglarna? Vilka färger har de? Ser ni någon av fåglarna på denna sida?

Naturen är djurens hem.

Djur som rör sig i naturen ska lämnas i fred. Man får inte röra djuren i naturen eller tämja dem. Det är mot lagen att ha ett viltlevande djur som husdjur. Det står också i lagen att man måste hjälpa viltlevande djur.

Skräp är farligt för naturen och de viltlevande djuren.

Många skadliga ämnen löser upp sig från skräp. Djuren kan tro att skräpet är mat och äta det. Dessutom kan djuren fastna i skräpet.

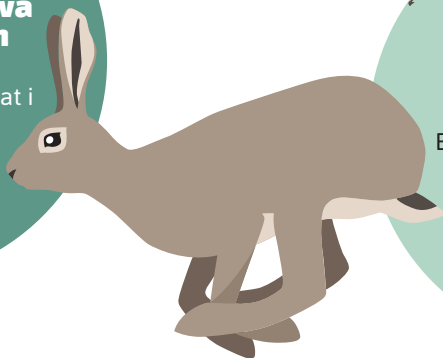
Djur har häckningsfred.

Enligt lagen får man inte störa häckande fåglar, och till exempel fågelskådning får inte störa fåglarna.

Det kräver enorma ansträngningar av djuren att överleva växlingarna mellan årstiderna.

Många djur måste samla mat i reserv. Att utveckla vinterpäls kräver mycket energi.

Insekterna har mycket viktiga uppgifter på sommaren.

En del av dem är viktig mat för andra arter, en del är pollinatörer, de hjälper alltså växter att blomstra.

Det här häftet är ett info- och uppgiftspaket för barn i småbarns-pedagogiken med temat Djuren i närnaturen, som är Djurens veckas tema år 2024. Man kan använda materialet i undervisningen året runt. Materialet lämpar sig också för till exempel klubbar.

Materialet går att beställa gratis på adressen sey@sey.fi. Bekanta dig även med vårt digitala material på adressen sey.fi/djuren-i-naturen. På samma adress hittar du också mer material som kan användas i undervisningen samt häftets källhänvisningar.

Djurens vecka är en temavecka som firas årligen 4–10 oktober. Veckans första dag är internationella Djurens dag. Djurens dag har firats i Finland ända sedan år 1959, på SEYs initiativ.

SEY är Finlands största djurskyddsförening och djurskyddsexpert. Till SEYs verksamhetsområde hör alla djurarter, och förbundet verkar i hela landet.